

6. *Hentrich v. France*. No 13616/88. ECHR. 22.09.1994. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2762>.

7. *Sokor v. Ukraine*. No 49009/07. ECHR. 09.12.2010. URL.: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_837.

8. Rarytska V. Асиметричність податкового права держави (Assymmetry of tax law of the State). The diss. for the degree of the cand. of legal sciences. Khmelnytsky, 2021.

9. Constitution of Ukraine on 28.06.1996. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР) (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 1996, № 30, p. 141.

10. Tax Code of Ukraine on 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР) (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, p. 112.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-45>

**ENSURING PUBLIC SAFETY DURING PEACEFUL GATHERINGS
IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: THE PLACE
AND ROLE OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МИРНИХ ЗІБРАНЬ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІСЦЕ
ТА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Romanov M. Yu. Романов М. Ю.

*Police Major,
Senior Investigator in Major Cases Main
Pre-Trial Proceedings Department of the
National Police of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

*майор поліції,
старший слідчий в ОВС Головного
слідчого
управління Національної поліції України
м. Київ, Україна*

Сучасні правоохоронні тенденції, зокрема й у питаннях забезпечення фундаментальних конституційних прав людини і громадянина на території України зумовлюють необхідність активізації наукових досліджень. Право громадян України збиратися мирно, без зброї – є непорушним і невід’ємним елементом комплексу демократичних цінностей у будь якій правовій системі держав сучасності. Водночас, стрімка зміна структури органів правопорядку, динамічність їх компетентнісного наповнення, а також триваюча російська агресія проти українського народу та держави зумовлюють необхідність наукового

опрацювання основних проблемних питань, пов'язаних із забезпечення громадської безпеки під час проведення мирних зібрань в Україні.

В умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні, Конституцією України з одночасним визначенням у статті 39 того, що «громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування», у статті 64 встановлюється, що «Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень» [1].

У операційних нормативно-правових актах, що запроваджують правовий режим воєнного стану в Україні (Указ Президента України від 17 травня 2022 року № 341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» [2] (затверджений Законом України від 22 травня 2022 року № 2263-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» [3]) конкретних обмежень, щодо можливості реалізації громадянами України права на мирні зібрання не встановлюється, хоч за вмовчанням більшість обласних військових адміністрацій заборонили проведення мирних зібрань з моменту вторгнення російських військ на територію України.

В умовах активного ведення бойових дій однозначно правильним є тимчасове обмеження можливості реалізації права на мирні зібрання громадянами України, що можуть заважати проведенню військових операцій сил і засобів Збройних сил України та правопорядку (у тому числі вимагаючи від окремих підрозділів Національної гвардії України посилення їх безпеки під час проведення мирних зібрань, що логічно послаблює можливість виконання її основного й більш пріоритетного в умовах активних бойових дій у конкретному регіоні завдання, щодо захисту конституційного ладу України, цілісності її території від спроб зміни їх насильницьким шляхом), а також наражати власне життя та здоров'я, честь, волю і гідність на небезпеку.

Указане не скасовує необхідності виконання визначених функцій у тих адміністративно-територіальних одиницях де проведенню таких заходів не перешкоджає нічого, що підтверджується створенням обласними військовими адміністраціями механізмів реалізації права на мирні зібрання, навіть в умовах воєнного стану (розпорядження начальника Кіровоградської обласної військової адміністрації від 08.06.2022 «Про проведення масових заходів та території області в умовах воєнного стану» [4]).

А. Басов, підкреслює, що суб'єктів забезпечення громадської безпеки існує декілька видів, поділяючи їх при цьому на загальні, основні та

додаткові, що впливає з характеру їх компетенції [5]. Логічним, на нашу думку є віднесення Національної гвардії України до категорії основних, оскільки загальними суб'єктами в юридичній літературі здебільшого визначаються органи військово-політичного керівництва держави, зокрема в особі інституту Президента України, єдиного законодавчого органу влади – Верховної Ради України, виконавчих органів влади на чолі з Кабінетом Міністрів України та судової влади.

Підтвердженням цьому є те, що пунктом 3 частини першої статті 2 (Основні функції Національної гвардії України) Закону України «Про Національну гвардію України» визначається, що основними функціями Національної гвардії України, серед інших, є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян [6].

Поняття громадської безпеки та безпеки загалом, ученими та дослідниками тлумачиться по-різному. Наприклад, В. Циганов, безпеку особистості розуміє як стан захищеності життя і здоров'я людини, її ідеалів, матеріальних і моральних цінностей від небезпечних впливів, можливість безперешкодної реалізації її найважливіших інтересів [7], що на нашу думку може бути інтерпретовано на розуміння поняття громадська безпека, котра згідно думки В. Фатхутдінова, має такі характеристики, як: стан захисту; система суспільних відносин; система органів та засобів; сукупність прав і свобод; системний феномен; кореляція громадської безпеки через громадський порядок [8].

Таким чином, нами підкреслюється, що діяльність Національної гвардії України, щодо забезпечення громадського порядку полягає в виконанні покладених завдань із недопущення порушення права і свобод людини і громадянина під час проведення такого зібрання, збереження недоторканим стану захисту кожного учасника відповідного заходу та осіб, що знаходились поруч. Тоді як її роль і місце в системі суб'єктів забезпечення безпеки під час мирних зібрань є провідною, з віднесенням відповідного органу до спеціальних суб'єктів забезпечення, про що раніше вказувалось авторитетними вченими й дослідниками.

Крім цього, належить звернути увагу на фрагментарну неможливість виконання Національною гвардією України своєї функції щодо забезпечення громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян в умовах коли такі заходи проводяться в тимчасово окупованих містах, у зв'язку з відсутністю знаходження в адміністративно-територіальній одиниці підрозділів Національної гвардії України, задіяння їх сил і засобів на лінії фронту в наступальних і оборонних операціях, та за інших обставин.

Як свідчить практика (такі міста, як Херсон, Маріуполь, Мелітополь, Бердянськ, Каховка, Енергодар та багато інших де відбувались мітинги на захист української державності [9]) відсутність можливості підрозділів Національної гвардії України фізично забезпечити громадську безпеку громадян під час проведення мирного зібрання в окупації не стає перешкодою в реалізації громадянами цього права, хоч і тягне за собою, нажаль, значні людські втрати та факти викрадення найбільш активних і свідомих громадян України.

Відповідне питання, в контексті адміністративно-правових засад реалізації права громадян України на мирні зібрання як інструменту захисту державного суверенітету та територіальної цілісності громадянами України, пропонується розглянути в подальших дослідженнях.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 17 травня 2022 року № 341/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2022#Text>

3. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»: Закон України від 22 травня 2022 року № 2263-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2263-20#n5>

4. Про проведення масових заходів та території області в умовах воєнного стану: розпорядження начальника Кіровоградської обласної військової адміністрації від 08.06.2022. Офіційна веб-сторінка Кіровоградської обласної військової адміністрації. URL: <https://www.kr-admin.gov.ua/start.php?q=News1/Ua/2021/08062202.html>

5. Басов А.В. Щодо визначення системи забезпечення громадської безпеки. Форум права. 2010. № 4. С. 42-47.

6. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 року № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>

7. Циганов В.В. Національна безпека України: посібник / Віктор Васильович Циганов. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2004. – 100 с.

8. Фатхутдінов В. Г. Адміністративно-правове забезпечення громадської безпеки в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юр. наук : спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Фатхутдінов В. Г. – Київ, 2017. – 38 с.

9. Біда О. Мітинги під обстрілами. Як люди виборюють Україну в окупованих містах. URL: <https://hromadske.ua/posts/mitingi-pid-obstrilami-yak-lyudi-viboryuyut-ukrayinu-v-okupovanih-mistah>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-46>

GOVERNMENT SUPPORT OF BUSINESS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Sevastyanenko O. V.

*Senior Teacher at the Department of Administrative, Financial and Informative Law
State University of Trade and Economics
Kyiv, Ukraine*

Small and medium-sized businesses play a significant role in the functioning of the socio-economic systems of Ukraine. In particular, it provides an innovative segment in entrepreneurship and healthy competition. Since our state is currently in an economic crisis, first caused by the COVID-19 pandemic, and later by the invasion of our territory by the troops of an aggressor country, therefore small and medium-sized businesses are now gaining the most relevance and currently need support the most from the state. One of the main problems faced by small enterprises on their way to development is the lack of own funding, which significantly exacerbates their need for borrowed resources. Also, precisely because of the invasion, most enterprises lost their physical establishments, and a significant number of employees lost their jobs.

Small and medium-sized businesses enterprises need financial aid, because as the experience of other countries of the world shows, almost the entire state is dependent on small and medium-sized businesses, therefore, after the war, this segment will be a driving force in the formation and improvement of the economy of Ukraine. SMEs businesses are a significant driving force because, firstly, they are more numerous, as statistics show, as of the end of 2020 there were 373,310 SMEs enterprises compared to 512 units of large ones [1], taking into account that due to the COVID-19 pandemic, the number has already shrunk, but they still occupy a leading position. Secondly, small and medium-sized enterprises produce more in terms of sales volumes, thereby providing more jobs to the population. As of the end of 2020, SMEs produced and sold products for 6.4 million UAH, in turn, as large products for 3.6 million [1] UAH. Which is an additional important aspect in maintaining this segment of the economy now, during the war and especially after victory?